

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. An spiratio activa realiter à paternitate & filiatione distinguatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Respondeo negando Majorcm: ad probatio-
nem, nego Antecedens. Aliud enim est identitas
extremorum cum medio, aliud verò identitas ex-
tremorum in medio: quia in primo importatur
medium, ut extremum identitatis saliorum extre-
morum cum illo: in altero autem medium impor-
tatur, non ut extremum, sed ut medium identita-
tis, & extrema verò sunt illa, quorum identitas cum
medio in præmissis affirmatur: v. g. in hoc syllo-
gismo: *Hæc essentia divina est paternitas: Hæc
essentia est filiatio: Ergo paternitas & filiatio sunt
idem in essentia, vel ejusdem essentia:* in præmis-
sis importatur essentia, ut extremum identifica-
tionis filiationis & paternitatis: in conclusione
autem non sic importatur, sed extrema sunt pater-
nitas & filiatio, essentia autem est medium in quo
ratione cujus inter se identificatur.

Tertia explicatio præfati axiomatis est Capreo-
si, Nazarij, Salmanticensium, & aliorum, qui
docent illud habere locum tantum in his, quæ sunt
idem cum tertio adæquate & convertibiliter: se-
cunda autem in his quæ illi sunt idem inadæquate, &
inconvertibiliter. Unde quia quælibet relatio di-
vina identificatur cum essentia, duntaxat ut mo-
dus adæquatus & inconvertibilis, ut patet ex di-
ctis articulo præcedenti; non potest inferri, quam-
libet relationem esse idem cum altera relatione, ex
eo quod sint idem in essentia divina.

Dices primo: In hoc syllogismo: *Omnis homo
est animal: Petrus est homo: Ergo Petrus est ani-
mal:* Minor extremitas identificatur inadæquate
& inconvertibiliter cum medio; nam ly *Petrus*,
non est idem omni homini; & tamen inferitur esse
huiusmodi identitate minorem extremitatem esse
idem cum majori, scilicet Petrum cum animalis:
Ergo expositio adducta non valet; vel si valeat,
etiam hæc argumentatio erit legitima: *Paternitas
est essentia: Filiatio est essentia: Ergo Paternitas est
filiatio.*

Respondeo quod quamvis in hoc, & similibus
syllogismis, minor extremitas identificetur ina-
dæquate & inconvertibiliter cum medio, major
tamen ipsi identificatur adæquate, & illud exce-
dit: unde identitas minoris extremitatis cum ma-
jori, non inferitur in conclusione, ex inadæquata
identitate illius cum medio, sed potius ex adæ-
quata identitate illius cum illo: nam hoc ipso
quod animal identficatur adæquate cum homi-
ne, oportet etiam quod identificetur cum Petro,
sub homine contento. Unde hæc argumentatio
valet, non autem alia: quia in alio syllogismo nulla
extremitas adæquate identificatur cum medio.

Dices secundo: Explicatio tradita menti Ari-
stotelis & omnium antiquorum Philosophorum
adversatur: illi enim probabant, eo ipso quod eide
tertio duo identificentur, necessariò debere iden-
tificari inter se: Ergo non admittebant posse duo
inadæquate identificari cum tertio.

Respondeo totum hoc esse verissimum. Etenim
Gentiles Philosophi, lumine fidei destituti, &
solius rationis naturalis dictamine ducti, non po-
tuerunt assequi notitiam mysterij Trinitatis; in
quo solo invenitur inadæquata identitas distin-
ctarum realiter cum uno singulari. Unde explica-
tio tradita præfati axiomatis, non est Gentilis Phi-
losophi, sed Philosophi Christiani; qui fidei lu-
mine instructus, & de mysterio Trinitatis edo-
ctus, Gentilium errores corrigat. Neque ex eo
quod mysterium Trinitatis sit contra principium
Bianci, prout à Philosophis intellectum, sequitur

Tom. II.

A esse lumini rationis contrarium: licet enim omne
quod illi sunt assecuti, sit rationi naturali confor-
me, non tamen omne quod non assecuti fuerunt,
rationi naturali adversatur. Gentiles enim Philo-
sophi nihil supernaturale cognoverunt, & tamen
supernaturalia contra naturam non sunt, sed po-
tius conformia naturæ, hoc est ei consona & con-
venientia.

Ex dictis colliges, syllogismum istum exposito-
rium: *Hæc essentia divina est Pater: Hæc essen-
tia est Filius: Ergo Filius est Pater:* duplici labo-
rare defectu. Primus est, quia medium, scilicet
hæc est essentia divina, non singularizatur perfe-
ctè; eò quod quamvis essentia divina singularis &
individua sit, est tamen communis realiter tribus
personis, ac proinde in supponendo æquivalet ter-
mino communi. Unde sicut hæc consequentia
non valet: *Petrus est homo: Paulus est homo: Er-
go Petrus est Paulus;* quia medium est commu-
ne per rationem: ita consequentia facta non tenet,
quia est commune realiter.

Secundus defectus (si forte à præcedenti di-
stinguitur) est, quia medium se habet æquivocè in
supponendo: nam in Majori supponit pro Patre,
in Minori autem pro Filio. Unde sicut ista con-
sequentia non valet: *Petrus est homo: Paulus est
homo: Ergo Petrus est Paulus:* quia ly *homo* in Ma-
jori supponit pro uno individuo, & in Minori pro
alio. Ita prima consequentia à nobis facta
non tenet: quia in Majori, *hæc essentia divina*,
verificatur pro uno supposito, & in Minori pro
alio. Quare ut in Divinis rectè arguatur, de-
bet singulare distribui hoc modo: *Omnis res
quæ est essentia divina, est Pater: Filius est res
quæ est essentia divina: Ergo Filius est Pater.* Vel
aliter: *Hæc essentia divina secundum omnem sui
formalitatem est Pater: Filius est hæc essentia di-
vina: Ergo Filius est Pater.* In his syllogismis nul-
lus quidem est æquivocationis defectus, sed fal-
sitas in Majori, & in Consequentia reperitur. Li-
cèt enim verum sit, quod aliqua res, quæ est es-
sentia divina, est Pater, falsum tamen est, quod om-
nis res, quæ est essentia divina, sit Pater. Item
licèt essentia divina, secundum aliquam formalita-
tem sit Pater, non tamen secundum omnem, cum
aliqua illius formalitas, sit filiatio. De quo vide-
ri potest Bannez in summulis, in Tractatu de mo-
do arguendi in Divinis.

ARTICVLVS IV.

*An Spiratio activa realiter à paternitate
& filiatione distinguitur?*

E Suppono tanquam certum & indubitatum,
præter paternitatem & filiationem, esse in Pa-
tre & Filio aliam relationem, quæ *Spiratio activa*
appellatur. Cum enim Pater & Filius realiter
à Spiritu Sancto distinguantur, & omnis distin-
ctio realis in Divinis proveniat ex oppositione re-
lativa; aliunde verò Pater & Filius per paternita-
tem & filiationem se invicem tantum respiciant,
idè præter paternitatem & filiationem debet da-
ri alia relatio, quæ respiciat Spiritum Sanctum,
eique relativè opponatur. De hac ergo relatio-
ne, quæ (ut dixi) *Spiratio activa* appellatur, inqui-
rimus, an à paternitate & filiatione realiter distin-
guatur?

Partem affirmativam tenent Durandus & Sco-

Bb ij

tus, admittentes distinctionem modalem aut formalem ex natura rei, inter spirationem activam, & paternitatem, ac filiationem. Negativa tamen communis est apud Theologos, eamque expresse docet Sanctus Thomas in 1. dist. 27. quæst. 1. art. 1. Unde.

147 Dico breviter spirationem activam non distinctam realiter, sed tantum virtualiter, à paternitate & filiatione.

Probatur primò ratione quam indicat S. Doctor, loco citato. In Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relativa oppositio: At relatio spirationis relativè non opponitur paternitati & filiationi: Ergo realiter ab illis non distinguitur.

Præterea: Si realiter ab illis distingueretur, daretur in Deo quaternitas rerum, imò & personarum: illa enim spiratio constitueret Spiratorem, à Patre & Filio realiter distinctum, qui esset aliquid in natura divina subsistens, & consequenter persona divina.

148 Nec valet responsio Durandi, dicentis spirationem non constituere personam divinam, quia cum sit communis Patri & Filio, non est subsistens incommunicabiliter, quod necessario requiritur, ut aliqua relatio in divinis sit constitutiva personæ. Non valet (inquam) hæc responsio: repugnat enim quod spiratio activa realiter à paternitate & filiatione distingatur, & tamen sit communis Patri Filio; quia (ut supra dicebamus) non potest ab aliis realiter distingui, nisi illis relativè opponatur, nec potest illis relativè opponi, si sit communis patri & Filio, quia incommunicabilitas ad oppositionem relativam necessario consequitur.

149 Deinde, Ex hac Durandi & Scoti sententia sequitur, patrem æternum non esse omnino simplicem, sed compositum ex paternitate & spiratione; vel saltem esse minus simplicem quam Spiritum Sanctum, in quo unica tantum spirationis passiva relatio reperitur. Sequela patet: ut enim supra dicebamus, agendo de distinctione relationum ab essentia, sicut ex unione duarum entitatum realiter distinctarum resultat compositio realis entitativa, ita ex unione modi aut formalis realis realiter distinctæ, compositio modalis aut formalis exurgit.

150 Quod verò spiratio activa virtualiter saltem à paternitate & filiatione distingatur, patet: quia illæ relationes diversos terminos respiciunt; unde cum distinctio specifica relationum à diversitate terminorum sumatur, illæ specie (virtualiter saltem) in ratione relationis differre debent.

151 Obicies primò: Si spiratio activa virtualiter solum à paternitate distingueretur, posset de illa prædicari, sicut unum attributum prædicatur de alio, quia ab illo virtualiter tantum distinguitur: Consequens est falsum, ut colligitur ex D. Thoma infra quæst. 3. artic. 3. ad 3. Ergo & Antecedens.

152 Respondeo negando sequelam Majoris: nam, ut notat idem S. Doctor ibidem, sicut licet hæc propositio sit vera: *Divina potentia est divina scientia*, ista tamen est falsa: *Attributum potentia, est attributum scientia*. quia quando dicitur, *Attributum*, exprimitur illa divina perfectio secundum rationem explicitam quam importat, sub qua ratione non sunt idem formalissimè ipsaque distinctio virtualis, quæ distinguntur inter se, per modum significati, & non solum per modum conditionis, exprimitur, ut Tractatu de Attributis in communi declaravimus. Ita pariter, licet hæc propositio sit vera: *Paternitas*

Disp. 3.
artic. 3.

A *est spiratio*, hæc tamen est falsa: *Relatio paternitatis est relatio spirationis*: quia quando admodum illud nomen *Relatio*, tunc explicitè, & per modum significati, importatur respectus ad terminum, qui non est idem in paternitate & spiratione; prima enim respicit filiationem, altera verò processionem, seu spirationem passivam.

Obicies secundò: Paternitas & spiratio activa sunt duæ relationes: Ergo & duæ res: Ergo realiter distinguntur. Hæc ultima consequentia patet, prima verò probatur. Multiplicato inferiori, debet multiplicari superior: Sed res est quid superius ad relationem realem: Ergo si paternitas & spiratio sint duæ relationes reales, erunt etiam duæ res.

B Respondeo concessio Antecedente, negando primam Consequentiam: quia variatur appellatio. Nam nomen numerale, *duæ*, in Antecedenti applicat supra relationem; unde denotat solum multiplicatam relationum realem, ad quam sufficit quamlibet esse realem, licet non distinguantur realiter, sed tantum virtualiter. in consequenti verò appellat supra realitatem, unde denotat multiplicatam rerum, & consequenter quod distinguantur sicut res à re. Quare ad probationem respondeo, eo tantum modo debere multiplicari superius, quo multiplicatur inferius: in proposito autem inferius non multiplicatur cum in una distinctione reali: Ergo nec superius cum hæc distinctio reali debet multiplicari, quod tamen denotatur in illa propositione: *Paternitas & spiratio sunt duæ res*.

Instabis: Paternitas & Spiratio sunt duæ relationes, ut docet Divus Thomas loco nuper allegato: Ergo & duæ res relativa. Consequentia videtur manifesta: nam relatio & res relativa idem prorsus sonare videntur.

D Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam. Licet enim relatio & res relativa, quoad rem significatam sint idem, tamen ex parte modi significandi, qui maxime attenditur in propositionibus, distinguntur: quia illud nomen, *relatio*, simpliciter enuntiatum, exprimit relationem per modum puri respectus, & in ordine ad connotatum extrinsecum, seu terminum correlativum: quando verò dicitur, *res relativa*, tunc relatio exprimitur per modum forme. Unde dicere quod in Patre sint duæ relationes, est dicere quod sint respectus ad diversos terminos, quod verum est: affirmare verò quod in illo sint duæ res relative, est asserere quod in illo sint veluti duæ forme, quod est falsum.

ARTICVLVS V.

An relationes divine addant aliquam portionem relativam ad essentiam?

NON inquirimus hic, an relationes divine, ut virtualiter ab essentia distinctæ, dicant portionem, sed id tanquam certum supponimus. Cum enim distinctio virtualis relationum ab essentia, non sit distinctio rationis per modum excludentis & exclusi, ut articulo 2. ostendimus relationes divine, etiam ut virtualiter distinctæ ab essentia, illam implicite includant; & consequenter infinitam ejus necessario amantur à Deo, & debent adorari adoratione latræ, ut docet Sanctus Thomas hic art. 2. in argumento, *sed contra*, Quod ergo in dubium vertimus, est